

Thorvald Staunings tale op til folketingsvalget

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

15. november 1932

En Valgkamp er nu til ende, og i morgen har Folket Adgang til at sige et afgørende ord. Kvinder og Mænd, Fattige og Rige, alle, der er fyldt 25 år, har lige Valgret. Arbejdsgiver, Arbejder, Embedsmænd og Husassistent, Bymand og Landmand, Sømand og Fisker, alle, som er opført paa Valglisten, skal stemme, og Hustruerne skal ikke blive hjemme, thi de har endog særlig Grund til at passe paa, at det politiske Styre ikke forringer Vilkaerne for Hjemmenes Opretholdelse, for Børn og Ungdom.

Den politiske Kamp, Valget af Repræsentanter til Folketinget, det er Midlet, hvorved Folket skaffer sig Indflydelse paa, alle de Forhold i Samfundet, der har Betydning for hver enkelt Mand og Kvinde.

Skole, Læreforhold, Fabriktilsyn, Beskatning, Arbejde eller Arbejdsløshed, Krig eller Fred, Omsorg for fattige, for de, der rammes af Ulykker, for de, der er gamle og udslidte, for Kirke, Kunst og Oplysning, alt dette og meget mere ligger til Varetagelse af de Kvinder og Mænd, der vælges til Medlemmer af Folketinget.

Og naar Folketinget er valgt, saa er det ogsaa afgjort, af hvilken politisk Retning Landets Styrelse skal udgaa, og det er netop derom Valgkampen har fundet Sted, og nu ligger Afgørelsen i danske Kvinders og Mænds Hænder.

Det er saaledes af stor Betydning at afgive sin Stemme, og det er af særdeles stor Betydning, om den afgives saaledes, at der samles et stærkt Flertal og en stærk Regering til Varetagelse af Folkets og Landets Interesser. Dette gælder selvfølgelig til enhver Tid, men i denne alvorstunge Krisetid er en ansvarsbevidst Regering og et sikkert Flertal bag denne en Livsbetingelse for Folket.

Det bestaaende Samfundssystem er i Uorden. Ude fra den store Verden er Meldingerne kommet om Sammenbrud og Ulykker. Det kapitalistiske System, Frikonkurrencens System, Principet om den Stærkes Ret over den Svage holder ikke i en Tid, hvor alle med Rette kræver Plads, og hvor Samfundets Pligt overfor de Svage maa anerkendes, ikke mindst efter at Underklassen under Krig og Katastrofe har maattet bære de tungeste Byrder.

Militarisme, Krig og Erstatningsbyrder har trukket store Befolkninger i Knæ, den økonomiske Krig om Verdenshandel og Guld har medført Rystelser i Pengevæsenet, og Valutakrisen, som den økonomiske Krise, bredt sig fra Land til Land.

Købeevnen er formindsket voldsomt ved den frygtelige Arbejdsløshed, der alene i de to Lande – England og Tyskland – omfatter 9-10 Millioner Mennesker, der tidligere var det danske Landbrugs største og bedste Kunder. Følgen er den, vi kender, at det danske Landbrugs Indehavere har faaet deres Priser trykket saa langt ned, at Glædesforpligtelserne ikke kan opfyldes. Og den videre Følge er en Lammelse af de Produktioner, der var afhængige af Landbruget, og saaledes har Krisen da bredt sig fra Erhverv til Erhverv med den Virkning, at over en tredjedel af den danske Arbejderbefolkning er ramt af Arbejdsløshed.

- Ogsaa Skibsfarten, der har en international Indstilling, er lammet ved den formindskede Transport. Og dette har igen ført til Standning af

Skibsbygningsindustrien, hvorfra 15000 Arbejdsløse er kommet.

- Valutakrisen har iblandt sine mange Virkninger igennem Faldet i Obligationskurserne medført, at Bygningsindustrien er standset og har forøget Arbejdsløsheden med 20-30.000 Personer. Saaledes kan Krisens Virkning indløses i Fag efter Fag, og desværre kan det lille Land endnu mindre end de store Lande øve indgribende Indflydelse paa disse Forhold.

En Del kan dog gøres, og det er just fordi Landstigningsflertallet modsatte sig Midler til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, at Valget kom paa dette Tidspunkt.

Det vil allerede af det nu anførte fremgaa, at Ansvar for Krisen og Arbejdsløsheden ligger ude i toneangivende Lande, og det er derfor hensynsløst, dristigt og uhæderligt, naar Venstre og Konservative med deres kommunistiske Hjælpere under Valgkampen har fremstillet den danske Regering som ansvarlig for Tidens Ulykker. En saadan Adfærd er imidlertid ikke blot angribeligt set fra Regeringpartiernes Synspunkt, den er også en grov Fornærmelse mod Vælgerne, som forudsættes at være uden Evne til selv at kunne tænke og bedømme de forhold, der er opstaaet.

Verdenskrisen har ført Europas Lande ind i en meget beklagelig Afspærringspolitik, under hver enkelt Nations Forsøg paa at klare sig selv. Toldmure og Indførselsforbud, Rationering og Kontigentering har forøget de eksporterende Landes og Erhvervs Besværligheder og bidraget til Arbejdsløshed og endnu mindre Købeevne.

Arbejdsløsheden er ingenlunde formindsket ved de drastiske Spærringsforanstaltninger, den er tværtimod forøget, og det vilde være godt, om

de Varsler, som Valgene i Frankrig og Sverige samt Præsidentvalget i Amerika giver, maatte være Tegnet til en politisk Svingning bort fra Toldmure og anden Spærring over til Samarbejde og Samhandel imellem Nationerne.

Men foreløbig maa vi og andre Nationer værgе os imod Krigens Følger, og derfor kan vi ikke lige saa lidt som andre undvære en paa hele Samfundets vegne udøvet Kontrol med Handel og Pengeforhold, som er afgørende for Opretholdelse af Produktion og Afsætning.

Alle Lande med Interesser som vore har gennemført saadanne Indgreb over for "de frie Kræfter", som var nødvendige. Man kan naturligvis ikke overlade nogle direkte interesserede Agenter for Udlandet eller Importører af Udenlandske Varer at bestemme Retningen for Landets Handelspolitik, naar det er af denne, at et stort Erhvervs og nogle tusinde Arbejders Velfærd afhænger. Det er selvfølgelig beklageligt, at Indtægtsnedgang er Følgen for nogle Mennesker, men den for Landets produktion nødvendige Import – Foderstoffer, Kul, Jærn, osv. – maa gaa forud for Sminke, Parfume, Læbestifter, udenlandsk Frugt og anden Luksus. Og det var dette, som var maalet for den Lovgivning, som Venstre og Konservative modsatte sig, og Grunden til, at vi fik Valg.

Regeringen har med fuld Støtte af de to samvirkende Partier, der udgør Flertallet i Folketinget, straks vist sig rede til at søge de fornødne Midler anvendt til Lindring for de Kriseramte. En stor Del af danske Landbrugsejendomme er desværre stærkt forgældede, overkapitaliserede i utrolig Grad. Det er sket ved utilbørlig Spekulationshandel, ved Udbetalinger til Arvinger og naturligvis også i Troen på, at der stadig Efterspørgsel efter en stærkt voksende Produktion.

Disse Forhold medførte, at Landbrugets Indehavere straks, da Prisfaldet ramte dem, maatte kræve Hjælp fra Samfundet. Og de fik også Hjælp i stort Omfang. Naturligvis maatte Hjælpeaktionen også omfatte det stærkt voksende Tal af

Arbejdsløse og en storstilet økonomisk Støtte er ydet siden Oktober Måned forrige Aar. 120 Millioner Kroner er skaffet som Understøttelse til kriseramte Landmænd og til Arbejdsløse samt Skattelettelse for Landbrugets Indehavere – igennem Tilskud til Kommunerne. Det er klart, at dette vældige Beløb maatte skaffes ved Skatter – ogsaa indirekte Skatter, men det er dristigt at anklage Regeringen for de indirekte Skatter, naar man dog ved, at denne form for Skat var Betingelsen for at faa det konservative Partis Tilslutning til Krisehjælpen, og denne Tilslutning var nødvendig for at faa Sagen igennem Landstinget, altsaa nødvendig for at sikre Hjælp til de Arbejdsløse.

De vedtagne Love om Akkordordninger med Milliongaranti fra Staten, om Udsættelse af Tvangsauktioner og om Henstand med Betalinger har, sammen med Pengehjælpen, hindret de katastrofale Sammenbrud for Landbruget. Indehaverne er blevet i deres Hjem, og Produktionen er opretholdt, hvilket er i hele Samfundets Interesse. Den Tid, som er vundet, kan anvendes til Bestræbelser for en varig Ordning, særlig er en Sanering af Gældsforholdet nødvendig, og vi maa haabe, at det kriseramte Landbrug ved den ydede Hjælp kan komme paa Fode. Henvisningen til, at Ejendomsskatterne kan hjælpe, er hen i Vejret. Disse Skatter andrager ca. 50 Millioner for hel Landbruget, medens Prioritetsgæld og anden Gæld kræver op imod 300 Mill. Kr., som aarlig Rente og Afdrag. Det er den sidstnævnte Byrde, der tynger og kræver en Nedsættelse. En Formindskelse af Ejendomsskatten vil give Husmænd nogle faa Kroner, Gaardmænd et Par hundrede Kroner aarligt, men Godsejerne mange tusinde Kroner, og det er dem, der rejser dette krav i Strid med den Prioritetsret, som Samfundet maa bevare i Landets Jord.

Hvad der er vigtigst for Landbruget er Bevarelsen af Afsætningsmarkeder, og det skal sikres med de Forhandlinger med andre Landes Regeringer, som i længere Tid har fundet Sted, og som nu skal fortsætte. I disse Forhandlinger maa Staten have Herredømmet over Handelspolitik og Valutahandel. Udlandet tillader kun Indførsel af visse Mængder Landbrugsvarer, naar der gøres Gengæld med Indkøb af andre Varer det pågældende Sted. Statsmyndighederne maa derfor kunne dirigere Indkøb over til Aftagerne af danske Produkter, og Staten maa kunne sikre, at de stærkt formindskede Beløb af udenlandske

Betalingsmidler anvendes til nødvendige Indkøb – Foderstoffer til Landbruget og Raastoffer til Industrien, for at vor Produktion i videst mulige Udstrækning kan opretholdes.

Venstre og Konservative har søgt at hindre saadan Lovgivnings Fortsættelse. Ganske bevidst vil man overlade ”de frie Kræfter” Adgang til Spekulations-Indkøb og dermed aabne vejen for sænkning af Kroneværdien igennem svækkelsen af Landets Handelsbalance.

Regeringen vil ikke være med til denne kunstige Svækkelse af Landets økonomi. Den vil ikke række Haand til det Bedrag, som det vil være ved kunstig Nedskæring af Pengenes Værdi at berøve Befolkningen en stor Del af deres Udbytte ved Arbejde og Næringsvirksomhed. Nedskæring af Kroneværdien er et Bedrag overfor alle, der modtager Løn: Tjenestemænd, Arbejdere, Haandværkere og Handlende, Pensionister og Understøttede, samt overfor alle, der har opsparet større eller mindre Beløb. Krone-Nedskæringen fører til højere Priser, og selv Landbruget vilde opdage, at de nedskaarne Penge ikke gav de Fordele, som Ansvarsløse Spekulanter foregøgler godtroende Folk.

Regeringen har tilbudt, at Erhvervene skal være med ved Forvaltningen af udenlandsk Valuta og de øvrige nødvendige Reguleringer, men Flertallet maa raade, og Regeringen maa handle under ansvar overfor Folket.

Man siger dristigt, at vi intet Program har. Man fortier, at vore Programforslag er forkastede af det Landstigningsflertal, der udgøres af Venstre og Konservative, et Flertal, der ikke har noget Flertal af Vælgere bag sig.

Vi har ved Forslag vist vort Program:

Værn for Landets Pengevæsen, Opretholdelse af Kronens Værdi.

Sikring mod Spekulation og skadelige Svingninger i vor Handelspolitik.

Opretholdelse, Styrkelse og Fremgang for Landbrugets Produktion.

Beskyttelse mod Dumping og anden usund Konkurrence. Arbejde for danske Erhverv.

Statsstøtte til Genoprettelse af standsede Produktioner, f.Eks. Byggevirksomheden.

Foranstaltninger imod Overarbejde og lang Arbejdstid til Afhjælpning af Arbejdsløsheden.

Udstykning af Jord til Landarbejdere for Indskrænkning af Arbejdsløsheden og, om fornødent, Mandskab til Opdyrkning af Hede og anden ukultiveret Jord.

Fremskyndelse af offentlige Arbejder til Begrænsning af Arbejdsløsheden.

Hjælp til Haandværkere og andre, som følgelig er ramt af Krisens lammende Virkninger.

Balance og Orden i Statens Husholdning med Dækning for de Indtægtstab, Staten lider som Følge af Krisen.

Dette Program tager Sigte på Krisen, men desuden er det en Selvfølge, at man fortsat vil sørge at hindre den Nedsøgning, som er Venstres maal, nu som før, en Gerning, hvortil det konservative Parti før ydede sin Medvirkning. Tjenestemænd, Arbejdere, Pensionister og alle, der nyder Understøttelser efter de sociale Love, ved af Erfaring, hvad en Regering af Venstre og Konservative byder, og de vil derfor stemme som deres Erfaring tilsiger dem at stemme.

Oppositionen har i denne Valgkamp haft en kraftig Støtte ved den af Moskvas Agenter udøvede Propaganda.

Lytterne har for nogle Dage siden hørt en ellers ukendt Tale, en Kommunistis raa og ansvarsløse Tale.

Den Socialdemokratiske Arbejderbevægelse, der igennem 60 aar har ført danske Arbejdere frem til Organisation, til højere Levevilkaar, til højere Kultur, – Denne Bevægelse, der har skaffet Arbejderklassen Borgerret og politisk Indflydelse lige med andre, betegnedes af denne Repræsentant for Diktatur og Voldsherredømme som med ét med de reaktionære Partier. Han udøste et Væld af raahed og Usandhed over det Socialdemokratiske Parti, som hæderligt har kæmpet for at sikre Arbejderklassen de Fordele og den Ret, som var opnaelig. Han beskyldte – som Venstre og Konservative – os for at have Ansvar for

Arbejdsløsheden idet han tegnede et Billede af Hungersnødens Rusland, der intet havde med Virkeligheden at gøre.

Han forsvarede det af en Kommunist forøvede Drab med den frække Paastand, at den "fredelige" Kommunist, der dræbte en ung Arbejder, var provokeret af "Social-Demokraten" til den oprørende Handling. En saadan Tale førtes af Ordføreren for et Parti, hvis Medlemmer i 12-14 Aar har virket som Terrorister.

Skældsord, Raaheder, Trusler, Slagsmaal, Overfald paa Byraad, Ødelæggelse af vore Møder, Stenkastning mod vort Blad, Rudeknusning uden andet Formaal end Ødelæggelse – og Medvirkning i Attentatplaner og Forfølgelse, det er hvad man kender af det kommunistiske Partis Historie og Virksomhed. Og Føreren for dette Parti møder for at faa hæderlige, trofaste Arbejdere til at svigte deres Klasse i en afgørende politisk Kamp. Det er Topmaalet af Frækhed.

Det kommunistiske Parti henviser til det Stemmetal, som Kommunisterne har opnaaet i Tyskland. Ja, dette er netop Vidnesbyrdet om den Ødelæggelse, som denne Bevægelse har medført udenfor Rusland. Nødforordninger, faktisk Diktatur udøvet af Overklassen, det er hvad Arbejderklassen har vundet, fordi Kommunisterne sprængte det tyske Socialdemokrati. Var saadan sprængningen ikke sket i Tyskland og Frankrig, saa havde disse to Landes Arbejdere i Dag haft Magten til at gennemføre en Politik til Gavn for Arbejderklassen i hele Europa. De kunde været førende for Verden i en Fredens og Samarbejdets Politik. De kunde i Dag have sat Kapitalismen paa Plads og bidraget til en udvikling eftre nye, sunde Principer for Samfundets Liv.

Kommunisternes Henvisning til Tyskland maa virke afskrækkende paa alle danske Arbejdere, og de kommunistiske Opmuntringer her maa afvises, de er kun opmuntrende for Madsen-Mygdal og hans Fæller, thi ingen andre end disse Reaktionens Haandlangere kan faa Fordel af Kommunisternes og

Voldshandlinger.

Valgets Situation er klar. Ingen kan tro paa, at Kommunisterne opnaar Indflydelse. De kan kun opnaa, at nogle Stemmer spildes. Men bag disse Marodører staar Venstre og Konservative, Arbejderklassens Udbyttede og Fjender. Hvis de sejrer, saa kommer Nedskæring og Kronebedrag, Spekulation og Ødelæggelse med Lammelse af det producerende Erhvervsliv og forøget Arbejdsløshed.

I Morgen vælger Landets Vælgere imellem ansvarsløse og ansvarsbevidste Politikere. Imellem sund, demokratisk, samfundsgavnlig Politik og en arbejderfjendtlig, stor-agrarisk, reaktionær Politik.

Fortsæt den Ansvarsbevidste Linie, slaa Reaktionen og dens rødt sminkede Hjælpere ned.

Stem socialdemokratisk!

Tags

Politisk tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/valgtale-i-radioen>